STRÖMSTAD AKADEMI
Nordiskt institut för avancerade studier

Nyhetsforum Strömstad tvärvetenskapliga akademi

Innehåll

Redaktörens ruta: Anders Gustavsson 1
Månadsrapport februari 2026 2
Åsa Morberg: Om folkbildning 5
Åsa Morberg: Om vänskap....6
Per Flensburg:Om Vetenskapsfestivalen 10-12 augusti 7
Per Flensburg: En reseskildring 8
Bode Janzon: Ett inpass om platsens historia....10
Dag Lindgren: En ny version om livets uppkomst 12
Inbjudan till webbmöte. Hållbar lokal utveckling....13

Redaktörens ruta: Anders Gustavsson

R_e_d_a_k_t_ör_e_n_s_ _r_u_t_a_ _Anders Gustavsson

Informatikforskare och rektor Per Flensburg och **didaktiker och styrelseordförande Åsa Morberg** rapporterar om aktuella nyheter inom Strömstad akademi.

Didaktiker och styrelseordförande Åsa Morberg skriver om Strömstad akademis möjligheter att förmedla folkbildning och om betydelsen av vänskap.

Informatikforskare och rektor Per Flensburg presenterar en preliminär uppläggning av Vetenskapsfestivalen i Strömstad den 10-12 augusti. och en reseskildring från Spanien.

Innovationsforskare Stig Ottosson höll den 4 februari ett föredrag på Chalmers i Göteborg med titeln Varför Newtonsk mekanik inte är en bra ledarskapsförebild.

Ortoped Margareta Berg har tillsammans med **kirurgerna Lars B. Dahlin** och **Magnus Kjellman** i Svenska Dagbladet den 14 februari skrivit en debattartikel om behovet av kirurgisk träning https://www.svd.se/a/M718AE/kirurger-behover-fa-trana-aven-pa-riktiga-kroppar-skriver-debattorer

Historiker Bode Janzon kommenterar **entreprenörforskare Bengt Johannissons** inlägg i Nyhetsforum januari 2026 om lokalhistoriskt skrivasnde.

Skogsgenetiker Dag Lindgren har lagt ut en ny version Om livets uppkomst. https://www.stromstadakademi.org/befolkning/?p=1339

Skogsgenetiker Dag Lindgren och **kemiker Johanna Deinum** diskuterar i en debattartikel i Dagens Nyheter den 9 februari frågan om minskat barnafödande i relation till frågan om överbefolkning på jorden: https://www.dn.se/insandare/ta-minskat-barnafodande-med-ro/

Redaktör: Anders Gustavsson
Layout: Per Flensburg

I videoserien SAV nr 120 har **innovationsforskare Stig Ottosson** publicerat Vad har kvantfysik med ledarskap att göra? https://stromstadakademi.se/SAV/SAV-120.pdf

I Fria skriftserien FS nr 58 har **informatikforskare och rektor Per Flensburg** publicerat Om tvärvetenskap https://stromstadakademi.se/FSS/FSS-58.pdf

Jag önskar nya bidrag till marsnumret av Nyhetsforum med deadline den 27 mars till anders.gustavsson@ikos.uio.no Sänd kortare artiklar, debattinlägg och/eller recensioner av ny vetenskaplig litteratur. Svenska bidrag skall ha en engelsk översättning. OBS: Filen ska vara i word eller open office format!

Sänd också bidrag till Reprintserien SAR, Preprint och Fria skriftserien till per.flensburg@stromstadakademi.se, per@flensburgs.se per@flensburgs.se Planerade bokprojekt och bidrag till Akademins skriftserie Acta Academiae Stromstadiensis, AAS, meddelas till anders.gustavsson@ikos.uio.no. Bidrag till videoserien skickas till Gudmund Bergqvist: gudmundbergqvist@hotmail.com

Månadsrapport februari 2026

Månadsbrev för februari 2026

av Per Flensburg och Åsa Morberg

Februari månad är årets andra månad i den gregorianska kalendern och har 28 dagar (29 under skottår) och februari är därmed årets kortaste månad. Det är vintermånad, men vi väntar alla på vår och värme. Ljuset kommer tillbaka till oss och det gläder vi oss åt!

Årsmötet flyttas fram en månad

Årsmötet är som tidigare meddelats digitalt. Vi har beslutat i arbetsutskottet att flytta årsmötet på grund av sjukdom hos kassör och sekreterare. Vi har ingen möjlighet att hålla tidsplanen. Årsmötet blir en månad senare. Då kan alla handlingar vara ute i god tid. Kallelsen skickas ut personligen till alla ledamöter så snart som möjligt. Sedan läggs alla övriga handlingar till årsmötet ut på nätet.

Handlingarna är verksamhetsberättelse, ekonomisk berättelse, revisionsberättelse, verksamhetsplan, budget, valberedningens förslag. Några motioner och förslag har inte skickats in och den punkten utgår därför. Dessa handlingar ska finnas tillgängliga för medlemmarna i den tid som stadgan meddelat, vilket säkerställer en demokratisk och formell process. Strömstad akademis stadga ligger också på nätet. Det är stadgan som styr.

Vid årsmötet är det viktigt att i god tid följa stadgarna för kallelse, förbereda handlingar (verksamhetsberättelse, bokslut) och att säkerställa att röstlängd upprättas.

Vi ska genomföra mötet formellt med utsedd ordförande, sekreterare och justerare, och fokusera på att bevilja ansvarsfrihet för styrelsen, välja förtroendevalda samt besluta om medlemsavgiften.

Vi har löst kassörsfrågan för nästa mandatperiod. Det är vi mycket glada för. Det har varit mycket svårt att hitta en lösning.

Årsmötet är 24 april kl. 14.00. Länken för årsmötet finns på kallelsen. Boka in årsmötet i Din almanacka.

Lokalavdelningarna har avvecklats – ny organisation på väg

Vid senaste arbetsutskottet medverkade Per Staffan Boström. Han har tittat på lokal avdelningarna och hans förslag var avveckling av lokalavdelningarna. Vi har haft en stående punkt på styrelsemötena nämligen information från lokalavdelningarna. Någon information har inte kommit från någon av lokalavdelningarna. Det går absolut inte att ha en organisation som inte fungerar. Per Staffan Boström har utvecklat vår organisation och det kommer ett förslag inom kort. Per Staffan Boström deltar som adjungerad i arbetsutskottet och utvecklingen av en ny organisation sker i nära samverkan med arbetsutskottet. Det har varit utomordentligt trist att lokalavdelningarna inte har alls fungerat och det är absolut inte en dag för tidigt att de avvecklats. Organisationen måste fungera annars ska den ändras.

Vetenskapsfestivalen 2026, 10-12 augusti

Tiden går så fort. Nu har vi ungefär ett halvt år tills vi ses i Strömstad. Det finns ett mycket stort intresse för vetenskapsfestivalen. Vi lever alla under samma himmel, men våra horisonter är olika och vi tänker alla lite olika om vetenskapsfestivalen. Nu ska vi få ett preliminärt program för vetenskapsfestivalen av Per Flensburg och Anders Gustavsson som skissar på ett preliminärt program för festivalen. Vi har fått information i Nyhetsforum men det är lättare att se på ett preliminärt program. Ett översiktligt blockprogram presenteras på annan plats i detta nyhetsbrev.

Vi ska naturligtvis ha möjlighet till presentationer av texter, som vanligt! Vi ser alla fram emot att träffas traditionsenligt i Strömstad. En ny punkt är att vi bjuder in alla gruppledare och motsvarande för de politiska partierna till en diskussion/seminarium om vad Strömstad akademi kan göra för Strömstad kommun och vice versa. Vi bjuder in dem till att vara med på minglet så personliga kontakter kan knytas.

Vi har en lokalgrupp som sköter det kulturella och det sociala under festivalen. Det är Peter Fritzell, sammankallande, Lasse Broman, Rosa Jörgenson och Svesa Filipova. Per Staffan Boström kommer eventuellt att stödja planeringen genom sin närvaro i Strömstad i sommar. Det ser vi som en mycket bra resurs. Vi ser goda möjligheterna att skapa en fruktbar och minnesvärd vetenskapsfestival.

Debattera mera! Tankesmedjan – en arena för forskare!

Här citerar vi tidskriften Curie. Den läser, förresten, väl alla ledamöter i Strömstad akademi? Det är vetenskapsrådets tidskrift. ” När akademiker kliver in på tankesmedjorna suddas gränserna ut – och nya frågor väcks om roller, ansvar och trovärdighet. Curie har pratat med tre opinionsbildande akademiker som är oense om det mesta. Utom i en sak: fler forskare borde ge sig ut i samhällsdebatten.”

Forskare som debattörer spelar en viktig roll genom att de kan tillföra saklighet, kunskap och evidens i samhällsdebatten. Genom att lyfta sina forskningsresultat och sina insikter i aktuella frågor bidrar de till att höja nivån i diskussioner om allehanda ämnen exempelvis klimatomställning, skola, ekonomi och digitalisering. Forskare har ofta målet att påverka politiska beslut med sina debattartiklar.

Per Flensburg har skapat en tankesmedja som vi alla kan använda. Den heter Tvärtänkt! Ett intressant namn på vår tankesmedja. Det syftar på tvärvetenskap som ofta även går på tvärs med etablerade föreställningar. Dubbelbottnad alltså!

Vi har nyss sett en mycket bra artikel i Svenska Dagbladet av Margareta Berg. Vi får en länk till artikeln så flera kan läsa den. Det är en mycket välskriven och en mycket tänkvärd arti-

kel. Även Dag Lindgren har fått in en debattartikel om överbefolkning i DN. Det är väldigt viktigt att vi anger Strömstad akademi som en av våra hemvister så att begreppet syns och får mänskliga ansikten på sig.

Vi skulle vilja inspirera våra forskare att debattera mera. Vi har naturligtvis vårt eget forum Nyhetsforum som vi alltid kan skicka in debattartiklar, sedan har vi naturligtvis en rad tidskrifter som tar emot debattartiklar. DN debatt är en utmaning för alla debattörer, men man kan alltid försöka! Vi har också inom ramen för Tvärtänkt startat en debattidskrift: ”Tidningen Tvärtänkt” dit man kan skicka sina debattartiklar. Sänd dem till per@tvartankt.se så blir de behandlade i god ordning.

Hur ska man skriva en bra debattartikel? Det finns naturligtvis lika många goda råd som det finns forskare. En bra debattartikel bör ha en tydlig tes, starka sakargument, bemöta motargument och avslutas med en uppmaning, oftast inom 2000–3000 tecken. Starta med en slagkraftig rubrik och en tankeväckande ingress där författarens åsikt framgår direkt. Håll tonen saklig, men engagerad, använd källhänvisningar för ökad trovärdighet om tidskriften använder källhänvisningar, och fokusera på ett och endast ett riktigt tydligt budskap. Lycka till med debattartiklarna!

En ny tidskrift på väg

Vi har noterat att tillströmningen av artiklar till vår granskade tidskrift AAS inte varit speciellt stort. Det kan bero på många anledningar: att granskningen tar lång tid, att den inte alla gånger uppfattas som speciellt relevant, att man anser att läsekretsen är begränsad osv. Dessutom har vi inte lyckats hitta något universitet som är villigt att publicera våra artiklar i Diva. Räckvidden blir därmed synnerligen begränsad vilket också påverkar viljan att publicera i AAS. Rektor har tidigare föreslagit att vi ska starta en tidskrift som publiceras på Kungliga bibliotekets webbplats: publicera.kb.se Det är en nationell resurs som KB kostnadsfritt ställer till förfogande. Vid ett möte som hölls 20 januari beslöts att vi skulle försöka åstadkomma en sådan tidskrift. En kärngrupp bildades men det är viktigt att så många som möjligt i Akademin blir involverade. Mera om detta finns på annan plats i detta nyhetsforum.

Nya medlemmar

Sedan sist har vi fått Gunnar Mosnik, verksamhetsutvecklare i Jönköping och Thomas Magnusson, välkänd historiker som ordinarie ledamöter och vi ha fått min vän Bengt Olsson, geofysiker och chalmerist som ny stödjande medlem. Vi hälsar dem alla välkomna till detta illustra sällskap och hoppas att era fingertoppar ska glöda av allt intressant material ni sänder in till Akademin! Ett glas med isbitar bredvid (OBS: Inte i!) tangentbordet kan göra susen!

Mötestider

Vi kommer framöver att ha lite olika typer av möten/seminarier/diskussioner och det kan vara svårt att hålla reda på dem alla. Att söka genom några hundra e-mail är inte heller optimalt. Per har tidigare installerat en kalender på vår hemsida, men den verkar inte fungera längre. Tills detta är löst meddelar vi här mötestider för mars månad:

- 11 mars: Per Staffan Boström presenterar en ny projektidé, som ser väldigt lovande ut
- 12 mars: Möte med tema Hållbar lokal utveckling
- 19 mars: Seminarium där Sarah Philipson presenterar en artikel och Per Flensburg är diskutant

Det planerade årsmötet 23 mars är alltså flyttat.

Åsa Morberg: Om folkbildning

Folkbildning ett tema på årets bokmässa. Kan Strömstad akademi också uppmärksamma folkbildningen och dessutom stödja folkbildning?

Av Åsa Morberg, fil. dr i pedagogik, docent i didaktik, folkbildare

Folkbildning, är det intressant för Strömstad akademi? Jag hävdar att det är intressant för Strömstad akademi! Mycket av det vi arbetar med i Strömstad akademi kan ses som folkbildning, enligt mitt sätt att se? Vi kan exempelvis erbjuda populärvetenskapliga föreläsningar och webinarier till föreningar, till bibliotek och till kulturinstitutioner.

Folkbildningen är, enligt mitt sätt att se, en viktig grundpelare i hela det svenska samhället. Studieförbunden och folkhögskolorna ger människor möjlighet att utbilda sig, utvecklas och delta i demokratiska sammanhang. Det handlar om goda möten, i ögonhöjd och på lika villkor.

Vad har då hänt med folkbildningen? Folkbildningsrådet visar exempelvis i en ny rapport att minskade anslag och en hårt pressad ekonomi hotar folkbildningens hela infrastruktur. Uppsägningar och nedläggningar drabbar såväl folkhögskolor som studieförbund i hela landet, inte minst i mindre kommuner.

Under de senaste åren har statsbidragen till studieförbunden minskat drastiskt, och folkhögskolornas resurser har inte alls kunnat hänga med i kostnadsutvecklingen. En nyutkommen rapport från Folkbildningsrådet (går att hämta hem från nätet) visar på omfattande effekter av alla neddragningar. Studieförbunden har tvingats minska sin personalstyrka med 16 procent och folkhögskolorna har tappat 14 procent av sina lärare.

Resultatet blir förstås ett alltmer urholkat folkbildningsutbud där vissa kommuner riskerar att helt förlora tillgången till bildning och till kulturaktiviteter. Folkbildningen pressas till att dra ner just där den behövs som mest dvs. i små kommuner och för människor som har lång väg till utbildning och till arbete. Detta är ett allvarligt hot mot ett av de viktigaste verktygen vi har för social inkludering och för demokrati.

Minskade anslag till folkhögskolor har lett till att många utbildningar måste skäras ner eller läggas ner helt, särskilt yrkesutbildningar och så kallade kortkurser. Tre folkhögskolor har lagts ned också. Stödet till deltagare minskar, vilket slår hårt mot dem som har störst behov av extra hjälp. Många studieförbund har fått säga upp lokaler och dra sig tillbaka från mindre orter. Studiecirklar och kulturprogram försvinner, vilket minskar möjligheten för många att delta i ett aktivt föreningsliv.

Utvecklingen måste ovillkorligen vändas och skadorna är redan allvarliga. Folkbildningens roll i samhället är central, inte minst som en viktig mötesplats för människor från olika bakgrunder och med olika livssituationer. I en tid av ökad polarisering och växande utbildningsklyftor är folkbildningen viktigare än någonsin. För att säkerställa att den kan fortsätta att fylla sin funktion behövs narurligtvis en långsiktig och en stabil finansiering.

Det behöver bli ett stopp för de nedskärningar som nu slår oproportionerligt hårt mot mindre orter och utsatta grupper. På det krävs en rejäl uppräkning av stödet till studieförbund och folkhögskolor.

I en tid av splittring och sviktande tillit till studieförbund och folkhögskolor behöver vi påminnas om folkbildningens konkreta betydelse. Vad folkbildning faktiskt gör för individen, för samhället och för en stärkt demokrati.

Självklart kan vi i Strömstad akademi bidra på olika sätt. Mycket av våra utåtriktade aktiviteter skulle kunna fungera som folkbildning. Inom folkbildningen arbetar främst lärare, kursledare, verksamhetsutvecklare och administrativ personal. Rollerna kräver ofta en kombination av pedagogisk kompetens, ämneskunskap och ett engagemang för deltagarstyrt lärande. Arbetsuppgifterna innebär att leda studiecirklar, undervisa på kurser, driva kulturella projekt eller också arbeta med folkbildningens folkbildningspolitiska mål.

Visst kan Strömstad akademi bidra!

Åsa Morberg: Om vänskap

Vägen till en vän är aldrig lång – inte ens för seniorer!

Av Åsa Morberg

Vänner är en skattefri förmögenhet sägs det. Vänner är både en glädje och en tillgång och man kan faktiskt få nya vänner hela livet igenom. Man är aldrig för gammal för att skaffa sig nya vänner!

Vänner ger värme. Vänner är en relation som är konstant. I min vänkrets kan det faktiskt gå flera månader då vi inte hörs, men sedan när vi hörs, är allt precis som vanligt igen! Men samtidigt måste man ändå försöka att hålla kontakten med sina vänner.

Vad är då en vän egentligen? Det finns olika sätt att beskriva en vän. En vän kan vara en person som man har en icke romantisk relation till. Relationen med en vän baseras exempelvis på ömsesidig tillit, respekt och omtanke.

En vän har man roligt tillsammans med och man stöttar varandra och känner trygghet i umgänget med varandra. Vänskap motverkar också ensamhet. Vänskap är avgörande för välmående och hälsa och den sägs också dämpa stress.

Det finns forskning som visar att ofrivillig ensamhet är farligare än bruk av nikotin och alkohol. Om man inte har vänner kan det leda till sjukdom och faktiskt en för tidig död.

Hur skaffar man sig då vänner? Det Du vill ska hända måste Du ta ansvar för själv. Ingen annan ordnar detta till Dig! Livet blir vad Du gör det till! Du behöver utgå från Dina möjligheter. Kom ihåg att det faktiskt också finns möjligheter i olikheter!

Att få nya vänner handlar om att vara proaktiv, våga ta kontakt med andra personer och söka sig till sammanhang där man delar intressen med andra. Det kan handla om att gå med i föreningar, börja ägna sig åt en ny och intressant hobby, kanske börja använda sociala media (appar) eller helt enkelt det som alla människor kan nämligen småprata med nya människor, i skolan, på jobbet, i affärer, på resor eller på andra platser i samhället. Prata med andra kan alla göra, men man måste våga.

Det finns mycket klokt sagt om vänskap. Buddha har sagt, fritt tolkat: ” En vän utrustad med sju egenskaper är värd att umgås med. Vilka sju? Hen ger det som är svårt att ge. Hen gör det som är svårt att göra. Hen uthärdar det som är svårt att uthärda. Hen avslöjar sina hemligheter för dig, Hen bevarar Dina hemligheter. När olyckor drabbar Dig överger hen Dig inte. När Du är nere och ute ser han inte ner på Dig. En vän utrustad med dessa sju egenskaper är värd att umgås med, menar Buddha.

Man kan fundera om det är möjligt att få vänner hela livet, oavsett vilken ålder man befinner sig i. Många menar att vänskap är begränsat till barndomen, men så är det faktiskt inte. Även om det kan kräva en mer medveten ansträngning för att skaffa vänner som vuxen eller

senior. Det kan kräva en större öppenhet och det kan faktiskt också kräva att man kliver utanför sin bekvämlighetszon.

Att få nya vänner som senior handlar om att vara aktiv och söka sig till sammanhang med likasinnade. Bästa sättet handlar om att gå kurser, engagera sig som volontär, delta i föreningar och använda appar för vänskap. Hobbies som trädgårdsarbete, körsång, dans och bokklubbar är utmärka sociala mötesplatser.

Det finns samtalsämnen som man kan fundera på att undvika när man ska skaffa sig nya vänner och det är ”sjukdomsprat”. Dessvärre så ligger sjukdomsprat nära för många seniorer. Men det är inget upplyftande. Om man måste prata om sjukdomar kan man exempelvis ägna en kvart åt sjukdomsprat och sedan gå vidare med annat!

Slösa med skratt och vårda vänskapen! Njut också av vänskapens ögonblick!

Per Flensburg:Om Vetenskapsfestivalen 10-12 augusti

Vetenskapsfestival 10-12 augusti

Festivalen kommer att äga rum 10-12 augusti i Fars sal. En ny punkt är diskussion med Strömstads ledande politiker om hur Strömstad akademi och dito kommun ömsesidigt kan berika varandra. Vad kan Akademin göra för Kommunen och vice versa. Om detta inte går, dvs om politikerna inte ställer upp tar vi istället en intern diskussion om tidskrift och lokalgruppers ersättare.

Nedan presenteras ett blockschema över det två dagarna. Varje tema har 80 min som de kan disponera hur de vill. Föredragen är som vanligt 20 min långa plus 20 min diskussion därefter. Det blir plats till 17 st föreläsningar, kanske några fler beroende på hur temana disponerar sin tid.

Dag	Pass	Ämne	Person
Måndag 10/8	14:00-14:15	Välkomst	Rektor+ org chair
	14:15-16:00	Debatt med politiker	ledande politiker i Strömstad
	16:00-17:00	Installation nya ledamöter	Rektor, Åke Cantrell
	17:00-20:00	Mingel	
Tisdag 11/8	09:00	Föredrag	
	09:40	Föredrag	
	10:20	Kaffe	
	10:40	Föredrag	
	11:20	Föredrag	
	12:00	Lunch	
	13:30	Föredrag	
	14:10	Föredrag	
	14:50	Kaffe	
	15:10	Föredrag	
	15:50	Föredrag	
	16.20	Föredrag	

Dag	Pass	Ämne	Person
Onsdag 12/8	09:00	Överbefolkning	
	09:40	Överbefolkning	
	10:20	Kaffe	
	10:40	Tema	
	11:20	Tema	
	12:00	Lunch	
	13:30	Tema	
	14:10	Tema	
	14:50	Kaffe	
	15:10	Tema	
	15:50	Tema	

Per Flensburg: En reseskildring

En reseskildring

Per Flensburg, turist

Som många av er redan vet har Helen (min hustru) och jag brukat åka söderut under februari månad. Det började med att min astma blev sämre under vintern så 2016 bestämde vi oss för att åka söderut under februari månad. Vi bokade in oss på lite olika platser runt Teneriffa men upptäckte att norra delen av ön var kall och ruggig, medan den södra var solig och varm. Så fortsättningsvis blev det Playa de las Americas, mitt inne i värsta turistgettot. Det var shorts och kortärmad tröja dygnet runt. Där fanns inga vanliga hotell utan alla var lägenhetshotell. Men vi brukade hitta något trevligt ställe, helst med uppvärmd pool (gärna saltvattens dito) och boka privat via Booking.com eller Airbnb. Norwegian flög dit från Landvetter så det gick som smort fram till pandemin. Då slutade Norwegian flyga till Teneriffa och att ta sig dit på annat vis innebar 11-12 timmars restid, i varje fall om priset skulle vara rimligt.

Livet i detta turistcentrum är helt annorlunda än livet hemma i Borås. Stort sett varje meter blir man uppvaktad av olika sorters försäljare, som vill prångla på en de mest fantastiska och oanvändbara saker. Eller så vill de absolut att man ska äta en tredje måltid efter de två man redan avnjutit annorstädes. Men vi upptäckte hur man få dem att ge upp. Säg bara: Perhaps tomorrow eller möjligen något om ”another time” och de låter sig nöjas med det.

Många av gatuförsäljarna var flyktingar och bedrev illegal verksamhet. De hade alltid koll på vart polisen fanns och var beredda att medelbart packa hop sina varor och försvinna. Inkastarna hade det lite bättre, för de hade någon form av anställning och behövde inte vara rädd för polisen. En del av dem var faktiskt riktigt trevliga, jag kommer ihåg en som talade om för mig hur man skulle tolka de olika moln så jag kunde då säga att nästa dag skulle det bli sandstorm från Afrika. En annan gång var det en liten kinesisk student som läste informatik och som blev överförtjust när han hörd vem jag var. Jag försökte få honom att komma till Trollhättan och läsa men han kom aldrig.

Playa de las Americas är helt fokuserat på turisterna och man träffar inte några genuina invånare. Man lever i en bubbla, utan bekymmer annat möjligen vilket vin man ska köpa nästa gång och vilken restaurang man ska besöka. En månads sådan tillvaro gjorde underverk,

men Helen som är mycket mer kulturellt intresserad än jag tyckte det blev lite tradigt i längden. Dessutom blev min rygg sämre och sämre så jag kunde inte längre gå de långa promenader vi brukade ägna oss åt. Och när sedan direktflyget upphörde blev det dags att hitta nya ställen. Av några vänner hörde vi berättas om Almuneca som skulle vara ett så trevligt ställe. Det ligger i östra delen av Spaniels sydkust. Vi hittade en Vingresa dit och fann att det var ett trevligt hotell med uppvärmd pool och ett stort varuhus bara en lite bit därifrån. Man kunde köpa fullt drickbar whisky där för 9€! Så Helen och jag bestämde oss för att åka dit nästa år, dvs 2025.

Vi hittade ett lägenhetshotell 10 vån högt och lyckades hyra en lägenhet högst upp med utsikt över stranden. Det var lite längre till samma affär men det fanns gott om bänkar att sitta och vila på. Enda nackdelen var att det låg lite för långt bort från Malaga, dit man flög. Så vi bestämde oss för att i år skulle vi stanna halvvägs, i ”svenskhålan” Nerja. Vi hittade en lägenhet, åkte dit och hyrde den.

Här är det helt annorlunda än på Teneriffa. Det finns personal på restaurangerna som inte kan prata engelska och de har fantastisk mat: Griskind är min favorit! Den tillagas på många olika sätt den ena godare än det andra. Och här finns små, smala mysiga gränder och tre restauranger i varje kvarter. Här finns också bättre möjligheter för Helen att åka iväg till större städer i omgivningarna såsom Malaga, Cordoba, Granada och inte minst Sevilla. Hon övertalade mig att åka med henne dit på en tre dagars tur. Och det var lärorikt.

För det första var det arkitektoniskt en helt fantastiskt vacker stad. Jag kommer att lägga upp ett bildspel på https://flensburgs.se/Sevilla där jag visar några av de många bilder jag tagit. Precis som i Rom finns en rik sida om floden och en fattig sida. Floden ja, jag tror den kan beskrivas som en eda till den stora floden Guadalquivir, en av Spaniens två stora floder, som jag kommer ihåg från geografin på högstadiet. Vi åkte en busstur med guidebuss utan tak genom stan och på den fattiga sidan var det smala gränder och höga hus från 1400-talet. Det stank diesel nere på bottnen i dessa smala raviner. Vi bodde nära katedralen i Sevilla och gick på en guidad tur där. Jag gick bort från gruppen ett tag för att kolla in två guldfärgade altaren men sedan var omöjligt att hitta den igen. Så jag gick runt i denna enorma katedral, faktiskt kristenhetens (nåja, den romersk-katolska delen) största katedral. Jag trodde det var Peterskyrkan i Rom och det stämmer, men den är en basilika. Jag har varit i bägge kyrkorna och den i Sevilla var definitivt större.

En sak gjorde mig dock beklämd och det var att se alla dessa unga och överviktiga spanska flickor. De var som vi säger på landet ”breda som ladugårdsdörrar” ibland ganska långa, men ofta väldigt korta. Jag tänker på hur de ska bli i min ålder. Men däremot var det ett annat mysterium som fick sin förklaring. Det sägs ju att folkmängden i Kina minskar och jag har funderat på vart de tar vägen. Det gör jag inte längre. De är i Sevilla. Under veckan. På helgen försvinner de. För att parafrasera Sven Jerring: ”Det var kineseeer, kineseeer, kineseeeer överallt!” Unga, glada, spralliga och tämligen oförargliga.

När vi svenskar kommer utomlands och ser att saker inte fungerar som vi är vana då drabbas man av tanken: Hur 17 kan det ö h t fungera? Samma sak när man kartlägger en verksamhet inför en systemutveckling. Det är omöjligt att företaget kan fungera! Men det gör det i alla fall. Något liknande möter man då man ska åka buss i Spanien. Det finns en tidtabell, ibland gäller den, ibland inte. Vi skulle åka från Malaga till Sevilla och Helen hade köpt biljetter t o r. Det var sammanlagt fyra bussar. Vi skulle åka kl 15:00 från Malaga men kom dit innan 12:00. Då står det en skylt Sevilla 12:00 och vi tänkte att där kan vi kanske komma med. Enligt biljettförsäljaren skulle den dock vara fullsatt. Men bussen kom inte. Först 12:39 dök den upp. Inget meddelande om försening eller när den kunde tänkas komma. Jag

insåg vad som var förebild för SJ:s meddelandesystem. Men vi kom med bussen, där var gott om plats.

Busstrafiken är annars mycket väl utbyggd, det fanns ungefär 30 platser på busstationerna i både Malaga och Sevilla. Man kunde också åka tåg, men det tog längre tid än med buss. I bussen blev man inbokad på en fast plats, så vi blev mycket förvånade när det kom en främmande person, som såg misstänkt kinesisk ut och hävdade att Helen satt på hennes plats. Eftersom bussen var fullbokad fick vi platser långt från varandra, men trots detta var bussen bara fylld till 75% ungefär. Det var en tom plats bredvid min, men Helen fick sitta och trängas med en tjock gubbe.

I februari är det karneval i Spanien. Etymologiskt betyder carneval ”Utan kött” och karnevalen är den sista möjligheten att festa innan den långa fastan börjar. Vår motsvarighet är fettisdagen. Karnevalen består av ett långt karnevalståg med utklädda människor, med lite orkestrar här och där och folk dansar till dem. Man går i regel i grupper med samma kläder men det finns också ensamma personer. Jag filmade hela karnevalståget i Nerja och det kan ses här: https://perflensburg.se/KarnevalNerja2026.mp4

Vi kommer att fortsätta åka till södra Spanien, men har ännu inte bestämt var. Kanske blir det Malaga nästa år.

Bode Janzon: Ett inpass om platsens historia

”Det lilla Sverige”, ett inpass om platsens historia

Bode Janzon

I senaste Nyhetsforum (2026 01) efterlyste Bengt Johannisson kommentarer till sin artikel om jubileums- och hembygdsboken ”Hundra år av småländsk gemenskap 1925-2025” som han presenterade i novemberutgåvan av Nyhetsforum. Jag noterade en viss besvikelse över uteblivet gensvar. En tystnad som drabbar även flitigare skribenter t. ex rektor och ordförande. Det är förstås otacksamt. För egen del kan jag bara säga att andra sysslor prioriteras i min ”akademitid,” självklara sådana som har med egna (historie)studier att göra. Det tar tid att läsa, tänka till och formulera en text. Ibland är det rent av enklare att formulera ett inlägg om en tvåhundrasidors bok än en tvåsidig artikel. I en finstämd 80-tals klassiker heter det ” words don´t come easy to me.” (F R David) vilket kanske fler än jag upplever? Ibland handlar det också om ointresse, det ska erkännas. Men det kan jag inte gömma mig bakom när det handlar om yttringar av lokal historia. Det är det område eller snarare perspektiv på historien jag grottar ned mig i. Alltså i de många människornas egen historia, typ arbetsliv och folkrörelser. Således till verket i god kollegial anda! Det har ju även ett inslag av njutning att brottas med orden, särskilt det skrivna ordet!

Jag läste åter igenom artikeln, nu med nytt intresse. Jag utgår ifrån att det är en bok om bygden under de senaste hundra åren mer än en bok om en hundraårig förening. Avsikten är inte att recensera artikeln, än mindre - den ännu olästa - boken, men att knyta an till några av Bengts huvudpunkter: boken har skrivits av en grupp människor, bygdens invånare både inflyttade och de med djupare rötter, med en stark emotionell och social förankring och upplevelser i den egna platsen och en därmed förvärvad bildning. ”Platsens bildning” är nyckelbegrepp tillsammans med gemenskap, inkludering och perspektiv på framtiden. Boken har fångat vad dagens människor upplevt/-er. Detta är som jag ser det helt i sin ordning och inte ovanligt. Många böcker med hembygdstema vilar på en sådan lokal förankring och motivation. Visst finns där en väl grundad kunskapskälla! I senaste Nyhetsforum

(202601) upprepas tesen ” …att folkets egna berättelser bättre bidrar till deras bildning än forskares reflexioner. Åtminstone … landsbygdens människor.”

Den problematik som synliggörs i ovanstående kan förenklat sammanfattas i följande tu- eller fyrdelade perspektiv: inifrån/underifrån och utifrån/uppifrån. Väl vore om alltfler böcker om hembygden och dess historia kunde innehålla alla dessa infallsvinklar. Från min egen horisont på Orust landsbygd kan, för att nu ta ett exempel, nämnas en hembygdsbok från Morlanda socken (1978), den första i en serie, som rymmer dessa fyra perspektiv: två akademiskt skolade författare, bosatta och delvis verksamma utanför bygden i en författargrupp med sju ytterligare medlemmar, vad jag vet, utan akademisk skolning och hemmahörande i trakten. Resultatet av denna första skrift, som spänner över 400-år, blev en bred spegling av viktiga fenomen i vardagslivet: ägodelning, storskiftet, fiske, folkskola, båtbyggeri, bondeporträtt, björnjakt. Mångfald och jämlikhet bland författarna berikar.

Nog är väl även detta ”egna berättelser” från skilda personliga utgångspunkter? Självupplevt? Inte i en direkt upplevd mening, men en så brutal begränsning av synfältet bildar ingen människa, än mindre grannen. Men däremot självupplevt i en indirekt mening: de texter/berättelser som historiker och etnologer och även s. k. amatörer baserar på arkivkällor från en förgången tid/verklighet präglas av deras inlevelse i kvarlevor (samtida källor) av verkligheten. Tolkningar av verkligheten gör vi alla, även som direkta betraktare i nuet/vår samtid.

Särskilt spännande i Bengts artikel är ett i åtta punkter gånger två uppställt program som väl ska ses som en vägledande modell eller arbetsmetod? Det är svårt att avgöra utan att ha studerat boken. Att i sådan form frilägga vad man gemensamt ser som viktiga utgångspunkter ger läsaren en uppsättning riktningsgivande instrument att ta till sig och värdera texten. Den ”varudeklareras” på så vis när t. ex värderingar meddelas redan inledningsvis. Sådana aspekter saknas oftast historiegenren. Ett uppslag som förtjänar att diskuteras vidare. Behovet av en utvecklad dialog mellan akademiker och s.k. amatörer understryks också i programmet. Men samverkan eller samarbetsprojekt av det slaget saknas inte så vitt jag vet. Det kan vara i tidskrifts- eller i föreningsform som sådana mötesplatser fungerar. Båda har jag och många andra erfarenheter av.

Till sist en utvikning och kommentar inspirerad av en annan bok med hembygdstema även den sprungen ur det småländska höglandet och publicerad några år före millennieskiftet. Kanske kan det stimulera/provocera till fler inlägg i Bengts lovvärda ”diskutek” kring detta ämne. Författaren, en mycket säker stilist, vars namn jag avslöjar senare, gick till källorna – både arkivens berättelser och de levande människornas – och skrev en ganska ”sällsam” femhundraårig historia om en by och en socken och dess människor i ”det stora gråa, folkhavet på vår jord.”

Boken handlar om byn Möcklehult i Hjälmseryds socken. Jag fäste mig vid några slående och väl formulerade, om än inte helt originella, utgångspunkter. Människorna i detta ”stora grå folkhav” och deras liv ”representerar människans öde i högre grad än alla kungar och herremän” vilket äger sin sanning men båda perspektiven behövs för att förstå/förklara historiens vindlingar. Högt och lågt hänger ju ihop. Studiet av ”folkets” historia bland akademiskt skolade historiker i Sverige tog stora kliv först från 1960-talet bla. genom två stora forskningsprojekt i Uppsala rörande den stora emigrationsvågen resp. folkrörelserna kring sekelskiftet 1900. Etnologer var igång långt tidigare med studier av bondesamhället.

För det andra är Möcklehultsboken en dramatisk krönika om bygdens människor men den handlar även om jord och skog, åkrar, hagar och ängsmarker, stigar, vägar, gärdsgårdar, stenrösen, diken, källor, brunnar, dammar, djur, grödor, oväder, torktider, hungersnöd,

annat elände men även goda år. Kort sagt om människans relation till naturen fångad i bygdens materiella och mentala kultur. Sådan kan verkligheten bara för några generationer sedan skildras överallt i det lilla Sverige. Som upplagt för jämförande studier.

Möcklehultsboken första och sista kapitel formar en paradoxal bild: byn var under många hundra år världens mittpunkt: livet levdes här långt ifrån de stora händelserna, nationellt och globalt. För många generationer bofasta förhöll det sig så. För de senaste två århundradenas generationer vidgades utblicken: byn och trakten omkring framstod för många som världens ände. Horisonten vidgades och har blivit i princip global. Byns eller socknens perspektiv och historia rör sig i detta spann och människors liv.

Dessa ord och tankespånor hittar du i författarens, alltså Peter Nilssons sista verk från år 1997. Astronomen som på 1970-talet katalogiserade ”norra halvklotets” galaxer men även prisad som skönlitterär författare. Möcklehult var den by han växte upp i från tioårsåldern och vars krönika han arbetade med under en livstid.

Bode Janzon

Dag Lindgren: En ny version om livets uppkomst

En ny version om livets uppkomst

Dag Lindgren

https://www.stromstadakademi.org/befolkning/?p=1339

Per Flensburg har i Nyhetsforum nr 1 2026 sid 14 skrivit en lång kommentar: Liv – en spekulation. Han har inspirerat mig till utvidgning i minst två viktiga avseenden. Det är jättebra att Strömstad akademi för en diskussion som förmodligen tillför vetenskapen och kulturen nytänkande. Jag hoppas att någon fortsätter den processen.

#1 Byggstenarna för den organiska och kolbaserade kemin kom till mycket tidigare, i större omfattning och under mer kaotiska förhållanden än man trodde innan informationen från det senaste rymdteleskopet började strömma in de senaste åren. Detta ökar sannolikheten att liv kom till långt före jorden skapades. En del av ”bokstäverna” i meteorer kanske inte har ett jordiskt ursprung. Ny vidgad astronomisk kunskap senaste året ökar trovärdigheten för den spekulation (scenario) jag gör i artikeln.

#2 En enorm mängd information ryms i något fysiskt ”litet”.

Byggstenarna (”bokstäverna”) kan ha ackumulerats i miljarder år. Men när livet väl uppstått på jorden blir det troligt att nästan alla ”bokstäver” i solsystemet härrör från jordens liv. Hur skulle vi kunna få svaret i närtid? Det förefaller troligt att andra civilisationer uppkommit drivet av liknande drifter som givit upphov till vår civilisation. Vi vill dela med oss av vår kunskap och vi vill gärna att minnet av oss skall finnas kvar även när vi är döda. Det är en fråga om informatik, att göra tillgängligt för senare/andra civilisationer. Hur detta gjorts vet jag inte men kan spekulera. Olika vägar har säkert använts under miljarder år och det fanns nog flera spridare. Sprid många små paket. Kanske förhållande på jorden anses för instabila, kanske vi upptäcker paketen först när vi börjar titta närmare på månen 2030? Där står säkerligen beskrivet om den genetiska koden och hur den kom till och spreds. Detta har jag spekulerat kring. Jag känner mig ganska säker på att något om vad som står är första gången den detaljen i spekulationen är ny.

Sammandrag:

Ett scenario hur livet kan ha startat utanför jorden skisseras. De senaste årens forskningsresultat verkar göra det möjligare att den genetiska kodens ”alfabet” - fyra ”bokstäver” som bestämmer DNAs påverkan på jordens liv - skapades tidigare än jorden. Från en planet äldre än jorden kan den spritt sig till många planeter inklusive jorden. Hur det är med universums och livets uppkomst får kanske du, som läser detta, reda på innan du dör!

Inbjudan till webbmöte. Hållbar lokal utveckling

Inbjudan till webbmöte 2026-03-12 kl. 16.00.-17.30. Varmt välkomna!

Hållbar Lokal Utveckling (HLU)

För att hantera osäkerheter i omvärlden är det viktigt att utveckla lokala styrkor inom ett antal utvecklingsbara områden. Bakgrunden till webbmötet är därför att diskutera möjliga projekt som kan stärka HLU som forskningsområde inom Strömstads Akademi.

Vi är många forskare i Strömstad akademi som intresserar sig för den lokala utvecklingen och vår avsikt är att starta ett tema kring olika områden. Som en start har vi diskuterat fyra möjliga utvecklingsområden som kan ingå i temat HLU: energi, entreprenörskap, hälsovård och utbildning. Observera att fler kan ingå!

Övergripande mål med LHU: att med den unika akademiska expertis som finns inom Strömstads Akademi bidra vid omställningen till hållbar lokal utveckling.

För att utveckla temat HLU bjuder vi, professor Arne Fagerström och docent Agneta Sundström, in Dig till ett digitalt möte där vi diskuterar hur olika områden inom HLU kan utvecklas.

Mötet är ett digitalt via Zoom-länk: https://us06web.zoom.us/j/2550649701?pwd=8wPU5vTehhYj0q9tivyPUSfNaLGEI8.1

Några frågor vi vill pratar om:

- Hur och inom vilka områden kan Strömstads Akademi bidra till temat HLU?
- Hur kan temat HLU profilera sig och bidra till olika projekt inom Strömstads Akademi?
- Hur ska temat HLU administreras och samordnas?
- Vilka intressenter och finansiärer kan bidra till
  a) att täcka eventuella kostnader och
  b) samverkan?

Har Du frågor eller funderingar så tag kontakt med oss.

Med vänliga hälsningar

Arne Fagerström: arne.fagerstrom@gmail.com
Agneta Sundström: agnetasundstrom6@gmail.com
Åsa Morberg: asa.morberg@telia.com